

«Προμηθέας» σε ζωντανή μετάδοση

Η τραγωδία του Αισχύλου ανεβαίνει στο Βαλλιάνειο Μέγαρο για πέντε παραστάσεις, που θα προβληθούν στο Διαδίκτυο

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Και όμως, σε πείσμα των συνθηκών, έχουμε μια νέα παράσταση να περιμένουμε ολοζώντανη στις οθόνες μας. Για την ακρίβεια, πρόκειται για πέντε παραστάσεις ενός έργου που φτιάχνεται εξ αρχής για απευθείας αναμετάδοση και κάνει πρεμιέρα στις 26 Φεβρουαρίου. Δεν είναι μόνον η έλλειψη του ζωντανού θεάτρου αυτό που μας κάνει να προσδοκούμε τον «Προμηθέα Δεσμώτη», την πρώτη παραγωγή του ΚΙΠΣΕΝ που βγαίνει έξω από τους χώρους του. Είναι βεβαίως ο αρχαιολογικός μύθος και η εμβληματική τραγωδία του Αισχύλου, και μάλιστα σε νέα μετάφραση του ποιητή Νίκου Α. Παναγιωτόπουλου. Είναι επίσης η υπογραφή του Δημήτρη Καμαρωτού στη σύλληψη, μουσική σύνθεση και ηχητική δραματολογία. Είναι οι εξαιρετικοί συντελεστές, οι ηθοποιοί Αμαλία Μουτούση και Κωνσταντίνος Αβαρικιώτης, η μεσόφωνος Άννα Παγκάλου και οι μουσικοί Κατερίνα Κωνσταντούρου και Χρήστος Λιάτσος.

Και στο επίκεντρο της συγκεκριμένης μουσικής-θεατρικής-κινηματογραφικής πρότασης βρίσκεται το Βαλλιάνειο Μέγαρο στην οδό Πανεπιστημίου, η ιστορική έδρα της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας. Στον χώρο του αναγνωστήριου, εκεί όπου χτυπάει η καρδιά των βιβλίων και την ακούν οι άνθρωποι δυνατά, ο Προμηθέας θα μιλήσει για «τον σπόρο του πυρός» που χάρισε στους θνητούς, πληρώνοντας σκληρό τίμημα, και για την ελευθερία που χαρίζει η γνώση.

Στον υπολογιστή μου, ο Δημήτρης Καμαρωτός και η Αμαλία Μουτούση βρίσκονται μέσα στα δύο

«Η επεξεργασία του έργου έχει γίνει σαν να δουλεύουμε κινηματογραφική ταινία».

μικρά «παραθυράκια» που τους τοποθετεί το Zoom, και όποιος παίρνει τον λόγο γεμίζει την οθόνη. Αν τα πράγματα ήταν αλλιώς, η συνέντευξη θα γινόταν μέσα στο Βαλλιάνειο, σε ένα διάλειμμα των προβών, που αυτό το διάστημα γίνονται εκεί με κάθε προφύλαξη. Προς το παρόν, αρκούμαστε στο Διαδίκτυο.

Με ψηφιακό τρόπο δούλεψαν έως τώρα και για την προετοιμασία του έργου, αν και «η συνθήκη

Η ηθοποιός Αμαλία Μουτούση και ο συνθέτης Δημήτρης Καμαρωτός συμπράττουν στη συμπαραγωγή του Κέντρου Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος και της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας, η οποία κάνει πρεμιέρα στις 26 Φεβρουαρίου.

ήταν απολύτως θεατρική», σχολιάζει η ηθοποιός. Η παράσταση που θα δούμε, είναι και για τους δύο ένα πρωτόφαντο εγχείρημα, μολοντί η μακρόχρονη συνεργασία και οι κοινές θεατρικές αναζητήσεις τους κάνουν να νιώθουν πιο ασφαλείς. «Ξέρω πού βαδίζω, τι ψάχνω, αλλά όχι τι είναι αυτό που θα ζήσω την ώρα της παράστασης. Αυτό είναι πρωτόγνωρο», λέει η Αμαλία Μουτούση μιλώντας για το είδος του θε-

άματος που θα παρακολουθήσουμε – θέατρο και κινηματογράφος μαζί, λόγος και μουσική σε μια ενιαία σύνθεση. «Δεν το σκέφτομαι περισσότερο ή λιγότερο “ζωντανό” από μια άλλη παράσταση», εξηγεί. «Θα έλεγα ότι είναι ζωντανό με διαφορετικό τρόπο, με μια διαφορετική “γλώσσα” από αυτή που ως τώρα γνωρίζουμε».

Μια «γλώσσα» που δημιουργήθηκε λόγω της ανάγκης που επι-

βάλλουν οι συνθήκες; «Κάθε άλλο», απαντά ο Δημήτρης Καμαρωτός. «Η συνάντηση της μουσικής για όργανα, του θεάτρου του λόγου και τη κινηματογραφική εικόνα δεν αφορά ειδικά τη συγκεκριμένη στιγμή που ζούμε, ούτε τους περιορισμούς της. Το θέατρο μοιάζει πλέον να απλώνει δεσμούς με τα διάφορα μέσα έκφρασης: με τη σύγχρονη μουσική, το σινεμά και βεβαίως τον λόγο, που αποτελεί τη

βάση του θεάτρου. Δεσμούς που αναζητούν την ολοκλήρωσή τους. Ο συνδυασμός όλων τείνει να βρει μια ιδανική σύνθεση, έτσι ώστε οι τέχνες να συνομιλήσουν σε μια ενιαία σύνθεση».

Για να μπει ο «Προμηθέας Δεσμώτης» στο μέγαρο της παλιάς Βιβλιοθήκης, συνεργάστηκαν η ΕΒΕ και το ΚΙΠΣΕΝ, και η παραγωγή εντάσσεται στην αναζήτηση των «Προσώπων του Ηρώα», θεματική

από την οποία εμπνέονται οι επετειακές εκδηλώσεις του ΚΙΠΣΕΝ για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση. «Η περίπτωση φωτίζει τον Προμηθέα ως ήρωα, λόγω του αφιερώματος. Όμως η επιλογή της συγκεκριμένης τραγωδίας έχει γίνει εδώ και χρόνια, και αναπτύσσεται», σχολιάζει ο συνθέτης.

«Η σχέση του Προμηθέα με το Βαλλιάνειο είναι γενεσιουργός. Πριν μάθω αν και ποιος φορέας μπορεί να ενδιαφερθεί, σκεφτόμουν την παραγωγή μέσα στο αναγνωστήριο: στον τόπο όπου συντάσσεται και διδίδεται η γνώση, εκεί όπου θα μπορούσε να είχε δράσει ο Προμηθέας. Η συνομιλία μεταξύ γνώσης και ελευθερίας, η ελευθερία που προσφέρει η ίδια η γνώση αποτελούν βασικά συστατικά του μύθου. Επομένως η Βιβλιοθήκη πρωταγωνιστεί. Η έννοια του σκηνικού χώρου ανατρέπεται στην παράσταση, καθώς παρεμβαίνει το “μάτι” της κάμερας, και η επεξεργασία της τραγωδίας έχει γίνει σαν να δουλεύουμε κινηματογραφική ταινία. Έτσι, το περιβάλλον δεν είναι ένα κέλυφος εντός του οποίου συμβαίνει η δράση, αλλά μετέχει και αυτό στην αφήγηση, με βιβλία, υλικά βιντεοπροβολών, αντικείμενα, χειρόγραφες σελίδες του κειμένου, σημειώσεις των ερμηνευτών και άλλων που πέρασαν από τον χώρο».

Οι δύο ηθοποιοί αναλαμβάνουν όλα τα πρόσωπα του έργου και η μεσόφωνος Άννα Παγκάλου τον Χορό. Για να γίνει σαφές ποιον χαρακτήρα υποδύονται κάθε φορά, οι ηθοποιοί χρησιμοποιούν μια συγκεκριμένη τεχνική, τις «ηχητικές μάσκες». Όλη η τραγωδία λειτουργεί σαν παρτιτούρα, ο λόγος σαν μουσική από λέξεις και η φωνή σαν μουσικό όργανο. Γύρω από τους ηθοποιούς, οι μουσικοί επιτηρούν και υποστηρίζουν. Ίσως γι' αυτό τον λόγο ο Δημήτρης Καμαρωτός αποφεύγει να πει ότι είναι σκηνοθέτης. Μουσικός με μεγάλη ηπείρα στο θέατρο, έχει πλέον κατακτήσει τον δικό του τρόπο να βλέπει τα θεατρικά πράγματα.

«Το αποτέλεσμα προκύπτει από μια συνολική σύνθεση της μουσικής με τα άλλα μέσα», επισημαίνει. «Η ανάπτυξη του λόγου με τους ηθοποιούς προϋποθέτει μίνες δουλειάς, όπως εργάζεται κανείς με τους σολίστες. Η βαθιά γνωριμία με τους συνεργάτες δημιουργεί μια πολύτιμη ευκολία στη συνεννόηση. Ξέρεις ότι από τα πρώτα βήματα της δουλειάς ακόμη, αυτό που λες γίνεται αντιληπτό».

«Αισθάνομαι ότι κρατώ στα χέρια μου μια μικρή κιβωτό με λέξεις»

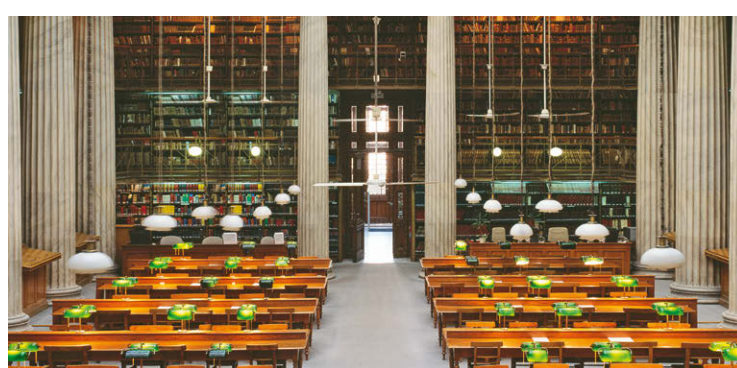
«Όταν εργάζομαι, νιώθω σαν να βρίσκομαι σε ένα δωμάτιο που έχει πάρα πολλά παράθυρα· και πίσω τους υπάρχουν ανθρώπινα μάτια. Οι άνθρωποι στους οποίους θέλω να μιλήσω, και να μεταδώσω κάτι, φαντάζομαι ότι με κοιτάζουν από ένα διαφορετικό παράθυρο κάθε φορά. Κι εκείνοι, με τη σειρά τους, βλέπουν ένα άλλο μέρος του δωματίου μέσα στο οποίο βρίσκομαι. Εγώ απευθύνομαι πότε στο ένα παράθυρο, πότε στο άλλο, κι εκεί στέλνω το νόημα του λόγου. Οπότε βρίσκομαι σε εγρήγορση, και συνεχόμενη ροή. Το σώμα και η αναπνοή είναι διαρκώς ενεργητικά, όπως πρέπει να συμβαίνει όταν ερμηνεύεις αρχαία τραγωδία».

Η Αμαλία Μουτούση μιλάει με μικρές παύσεις, δίνοντας χρόνο

«Αισθάνομαι ότι τόσο ο χώρος όσο και ο λόγος, που θα πούμε, είναι είδη που απειλούνται με εξαφάνιση».

σε κάθε πρόταση για να εκφράσει όσο το δυνατόν καλύτερα τη σκέψη της. Μοιάζει σαν να κάνει ψυχικές ανασκαφές με λόγια, και τελικά οι φράσεις της είναι περισσότερο συναισθηματικές παρά ορθολογικές, γεμάτες πλούσιες συνειρμικές εικόνες.

Με αυτή τη μέθοδο περιέγραψε τον τρόπο που προετοιμάζει τον ρόλο της στην παράσταση και έτσι συνεχίζει μιλώντας για το έργο: «Για

Το αναγνωστήριο στο Βαλλιάνειο Μέγαρο, στην οδό Πανεπιστημίου, είναι το σκηνικό του «Προμηθέα Δεσμώτη».

να συγκεντρωθώ στη δουλειά μου, μου αρέσει να αισθάνομαι ότι βρίσκω χώρους και τους κατοικώ σαν να πηγαίνω σε προσκύνημα. Έτσι νιώθω ότι ζω μέσα σε ένα προστα-

τευτικό κέλυφος, ότι με δική μου απόφαση βιώνω ένα είδος “καλού” εγκλεισμού. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, κεντρικό ρόλο παίζει η γλώσσα του Νίκου Παναγιωτόπου-

λου. Για μένα είναι ένας θησαυρός αυτή η μετάφραση. Πραγματικά νιώθω ότι κρατώ στα χέρια μου μια μικρή κιβωτό με λέξεις, τις οποίες θέλω να τις μοιράσω στους ανθρώπους. Αυτό το συναίσθημα ταιριάζει πολύ με τα πλαίσια της Εθνικής Βιβλιοθήκης, όπου κινούμαστε περισσότερο από τις γραφές και τα ίχνη των επισκεπτών. Και επίσης αισθάνομαι ότι τόσο ο χώρος όσο και ο λόγος, που θα πούμε, είναι είδη που απειλούνται με εξαφάνιση. Όπως σε εκείνη τη σκηνή από τη “Νοσταλγία” του Ταρκόφσκι, στην οποία ο ήρωας προσπαθεί να κρατήσει αναμμένο ένα κεράκι περπατώντας αργά, να το φυλάξει ώστε να μην το σβήσει ο άνεμος».

Η συζήτηση φτάνει εύλογα στην εμπειρία του καταναγκαστι-

κού εγκλεισμού που βιώνουμε και στο πώς έχει –εάν έχει– αποτυπωθεί στη δουλειά της. «Ίσως όχι με ένα συγκεκριμένο τρόπο», απαντά. «Αλλά προφανώς αυτό που τώρα ζούμε, βρίσκεται συνέχεια μαζί μας. Κάθε βράδυ που πέφτουμε να κοιμηθούμε, και κάθε πρωί που ξυπνάμε, δεν ξέρουμε πόσοι άνθρωποι “κάθκαν”. Έτσι τα κείμενα σαν τον “Προμηθέα Δεσμώτη”, που περιέχουν την ιστορία της ανθρώπινης ζωής και του θανάτου, αποκτούν μια άλλη κρισιμότητα».

Τον σκηνικό χώρο επιμελείται η Εύα Μανιδάκη, η κοστούμια η Εύα Νάθενα, τη διεύθυνση φωτογραφίας και τον φωτισμό ο Γιάννης Δρακουλαράκος. Επόμενες παραστάσεις: 27/2 - 5,6,7/3.